

Федорчук Інна Василівна

викладач кафедри економіки підприємства,

фінансів, обліку і аудиту

Уманського державного педагогічного університету

імені Павла Тичини

Федорчук Инна Васильевна

преподаватель кафедры экономики предприятия,

финансов, учета и аудита

Уманского государственного педагогического университета

имени Павла Тычины

Fedorchuk Inna Vasilievna

teacher of the Department of enterprise Economics,

Finance, accounting and auditing

Uman State Pedagogical University

named after Pavlo Tychna

УПРАВЛІНСЬКІ ІННОВАЦІЇ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

MANAGEMENT INNOVATIONS AS A FACTOR OF INCREASE OF

COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISES

Анотація. У статті розглянуто питання здійснення організаційно-управлінських інновацій на промислових підприємствах, які є необхідною умовою підвищення конкурентоспроможності. Проаналізовано конкурентні переваги, які дають підприємству тільки інновації. Досліджено властивості управлінських інновацій.

Ключові слова: інновації, управлінські інновації, конкурентоспроможність.

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы осуществления организационно-управленческих инноваций на промышленных предприятиях,

которые являются необходимым условием повышения конкурентоспособности. Проанализированы конкурентные преимущества, которые дают предприятию только инновации. Исследованы свойства управленческих инноваций.

Ключевые слова: инновации, управленческие инновации, конкурентоспособность.

Summary. In the article the issues of organisational and managerial innovation in industrial enterprises which are a necessary condition of competitiveness. Analyzed the competitive advantages that give the company the only innovation. Investigated the properties of managerial innovations.

Key words: innovation, management innovation, competitiveness.

Постановка проблеми. Сучасні умови розвитку економіки, пов'язані з великою конкуренцією товаровиробників, ускладненням організаційних і управлінських відносин господарських систем, зміною форм власності і обмеженості ресурсів, змушують підприємства здійснювати пошук нових, більш ефективних шляхів використання ресурсів, методів управління, організації та інформаційного забезпечення процесу виробництва, тобто переходити на інноваційну модель поведінки, в основу якої покладено управлінські нововведення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на значну кількість публікацій, присвячених різним аспектам інновацій, слід зазначити, що в них недостатньо представлені питання здійснення організаційно-управлінських інновацій на промислових підприємствах, які є необхідною умовою підвищення конкурентоспроможності.

Питання, пов'язані з інноваційною діяльністю та управлінням нововведеннями, розглядаються досить широко у роботах таких вчених, як Портер М., Макаренков Н., Румянцев А., Максимова В., Літовченко С., Ваганов П., Мельников В., В. Смоленцев, А. Схиртладзе, В. Гунін, В. Баранчєєв, В. Устинов, С. Ляпіна та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблема конкурентоспроможності підприємств за рахунок розвитку управлінських інновацій в останні роки стала однією з найбільш активно обговорюваних тем в

розвитку економічної науки. Сучасний ринок призводить до необхідності пошуку нових управлінських інновацій і вдосконалення вже існуючих методів управління на підприємстві. Невирішене завдання ефективного формування та розвитку конкурентоспроможності підприємств – недостатньо результативне управління залученням управлінських інновацій на підприємстві, від чого залежить динаміка економічного зростання підприємства та підвищення його конкурентоспроможності.

Невирішеними проблемами у цій сфері є: низька якість виробленої продукції, застарілий асортимент, низькі темпи оновлення виробничих потужностей, недостатньо висока якість матеріалів і заготовок, застаріле обладнання, низький ступінь залучення українських підприємств у світовий науково-технологічний обмін [1, с. 163].

Метою даної статті є обґрунтування необхідності застосування управлінських інновацій як чинника підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Виклад основного матеріалу. Інновації стали невід'ємною складовою сучасної економіки. Їх впровадження торкнулося всіх сфер діяльності людини. Особливе місце займають управлінські інновації як один з факторів підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Інновації в сфері промисловості є одним із основних факторів підвищення продуктивності праці, що приводить до стійкого економічного зростання і підвищення суспільного добробуту.

Засобом розвитку економіки будь-якої держави є нововведення, тобто цілеспрямовані зміни, нові елементи, свідомо впроваджені у виробничу культуру і структуру підприємства.

Якщо виробничі інновації в ланцюжку зв'язків між результатами досліджень і розробок у виробничому процесі виступають у формі нових продуктів і технологій, будучи основним фактором виробничо-господарської динаміки підприємства, створюючи нові науково-технічні напрями діяльності та ліквідуючи старі, то управлінські інновації – основа постійного процесу вдосконалення системи управління господарського об'єкта в цілому, так і її

найважливіших елементів управління інноваційною діяльністю та інноваційного аналізу.

Управлінські інновації – цілеспрямована зміна складу функцій, організаційних структур, технології та організації процесу управління, методи роботи системи управління, орієнтовані на заміну елементів системи управління або системи управління в цілому, з метою прискорення або поліпшення вирішення поставлених перед підприємством завдань на основі виявлення закономірностей і факторів розвитку інноваційних процесів на всіх стадіях життєвого циклу продукції, технологій і підприємства в цілому [6, с. 35].

Будь-яка інновація на якийсь час припиняє функціонування, вимагає його перебудови, а потім заповнення втрат часу, праці, ритму. При цьому базовим системним напрямком всього механізму господарювання, джерелом формування інновацій повинно виступати, перш за все, підвищення ефективності використання наявних ресурсів за рахунок виявлення нових зв'язків у системі, тобто господарювання має бути безпосередньо пов'язане з таким загальносистемним параметром, як керованість. У цьому випадку управлінські інновації і виступають господарським важелем, який регулює процеси підвищення якості режиму діяльності, процеси переведення ресурсів з категорії масових у категорію якісних в процесі вирішення інноваційних проблемних ситуацій [3, с. 165].

Управлінські інновації передбачають реалізацію нового методу у веденні бізнесу та вирішення проблем бізнес-процесів, організації робочих місць або організації зовнішніх зв'язків [6, с. 37].

Для підвищення стійкості й адаптаційної здатності до змін споживчої поведінки необхідно цілеспрямовано проводити організаційні зміни як еволюційного, так і революційного характеру. Це неможливо без управлінських інновацій, які виступають у світовій практиці господарювання сучасним джерелом конкурентних переваг. У ході таких перетворень структура управління набуває гнучкості; з'являється можливість багатоцільового використання виробничих потужностей; підвищується рівень якості продукції;

відбувається прискорення процесів виробництва і реалізації продукції при одночасному скороченні витрат на ці етапи життєвого циклу продукції; поліпшуються умови праці; починають функціонувати нові системи стимулювання працівників, що забезпечують високу ступінь їх інноваційної активності.

Також рівень конкурентоспроможності підприємства визначають, в основному, конкурентні переваги, якими воно володіє в порівнянні з іншими в одній галузі, на одному ринку або сегменті ринку.

М. Портер у своїх дослідженнях підкреслює, що вирішальним в конкурентній боротьбі для фірми є те, як довго вона зможе утримати наявні у неї конкурентні переваги. Це залежить від трьох факторів:

1) тип джерела переваги: більш низького рангу, наприклад, дешева робоча сила або сировина, які можуть одержати й конкуренти; або більш високого рангу – таких, як передова технологія або репутація фірми, заснована на посиленій маркетинговій діяльності;

2) кількість наявних у фірми конкурентних переваг: добре мати їх якомога більше;

3) найважливіший чинник – постійна модернізація всіх видів діяльності, іноді потрібно навіть відмовлятися від наявних переваг, щоб домогтися нових.

Однак справжні конкурентні переваги дають підприємству тільки інновації. Причому під інноваціями розуміється задоволення нової потреби або старої, але по-новому [2, с. 96].

Управлінські інновації дозволяють створити необхідні умови для здійснення інновацій інших типів, і є основою для організації інноваційного процесу на підприємствах.

Підставою для управлінських нововведень є зміна завдань, розв'язуваних підприємством, яке, в свою чергу, викликано об'єктивними змінами, що відбуваються у зовнішньому середовищі його діяльності.

Запорукою успішної діяльності організації в довгостроковій перспективі є її здатність змінюватися у відповідності з мінливими ринковими умовами, яка забезпечується наявністю управлінських механізмів, які контролюють

необхідність і забезпечення проведення змін. Таким механізмом є механізм підтримки управлінських інновацій. Управлінські інновації дозволяють створити необхідні умови для здійснення інновацій інших типів, і є основою для організації інноваційного процесу на підприємстві.

Організація управлінських інновацій здійснюється за допомогою методів, які забезпечують розробку і реалізацію нововведень у сфері адміністративної діяльності. У даному випадку методи являють собою вироблені й апробовані способи впливу на об'єкт інновацій з метою отримання інноваційного ефекту.

Інноваційна активність – внутрішній стан підприємства, яким воно може управляти, цілеспрямовано використовуючи можливості креативно-налаштованого персоналу. Конкурентоспроможність підприємства, навпаки, є відображенням зовнішнього середовища, яким воно в будь-якому керувати не може, однак здатне чинити на нього вплив через підвищення своєї інноваційної активності.

Корпоративна інноваційна активність, що є відображенням творчої (креативної) діяльності всього колективу підприємства, може трансформувати представлені характеристики безлічі конкурентоспроможних логічних моделей товарів і послуг [5, с. 35].

Підприємствам необхідно навчитися оперативно реагувати на зміну потреб, але ця стратегія зможе забезпечити йому лише тимчасову перевагу, оскільки буде дуже швидко використана конкурентами. Інноваційно-налаштоване керівництво підприємств повинно передбачати побажання споживачів і бачити контури майбутнього ринку, саме таким чином повинні створювати продукти і послуги, які деякий час будуть конкурентними на ринку.

Інноваційна активність підприємств залежить від багатьох факторів, головним з яких є інноваційно-креативний потенціал співробітників підприємств. Це підтверджується сучасними дослідженнями, які говорять про те, що «успіх інновацій на 85-90% залежить від рівня підготовки персоналу, при цьому особлива роль належить управлінським кадрам». Таким чином, не просто кваліфікована підготовка і багатий професійний досвід співробітників

на сьогодні є важливими факторами підвищення інноваційної активності підприємств і, як наслідок, його конкурентоспроможності, а рівень прояву творчої енергії (творчої діяльності) кожним із фахівців.

Отже, слід зазначити, що організаційно-управлінські інновації є основним чинником підвищення конкурентоспроможності підприємства, оскільки їх метою є перетворення управлінської структури компанії, вдосконалення системи корпоративних фінансів, а також управління персоналом.

Висновки. Отже, на тлі бурхливих економічних змін у всьому світі зростає конкурентна боротьба виробників за обмежений попит споживачів. Конкуруючи на ринках, фірми прагнуть придбати і утримати значні переваги для того, щоб підвищити свою конкурентоспроможність. Але основні переваги для підприємства – інновації, що проводяться на постійній основі. Особливо важлива для підприємств сама здатність до інновацій.

Ключовою стратегією для цього повинен бути перехід від концепції, орієнтованої на певний кінцевий результат інновації до інновації самої моделі бізнесу: нової технології управління, нетрадиційних стратегій, вміння управляти інноваціями так само, як якістю. Інновації повинні бути не засобом досягнення будь-яких цілей організації, а самою метою.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження в даному напрямку можуть бути використані для виявлення більш конкретного опису проблем і чинників підвищення конкурентоспроможності підприємств за рахунок управлінських інновацій; також використання підприємствами, при розробці системи заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності; результати і висновки можуть бути враховані в процесі вироблення конкретних організаційно-управлінських рішень.

Список використаної літератури

1. Гунин В.Н. Управление инновациями / В.Н. Гунин, В.П. Баранчев, В.А. Устинов, С.Ю. Ляпина; науч. ред. А.Н. Зобов. — М.: Инфра, 2000. — 251с.
2. Литовченко С.Е. Национальный доклад «Организационно-управленческие инновации: развитие экономики, основанной на знаниях» / Под

ред. С.Е. Литовченко. — М.: Ассоциация Менеджеров, 2008. — 104 с.

3. Макаренков Н.Л. Инноватика: учеб. пособие / Н.Л. Макаренков. — М.: КомКнига, 2005. — 304 с.

4. Макаренков Н.Л. Управление обеспечением качества и конкурентоспособности продукции: учеб. для вузов / Н.Л. Макаренков, В.П. Мельников, В.П. Смоленцев, А.Г. Схиртладзе; Под ред. Н.Л. Макаренкова. — М.: Нац. ин-т бизнеса, 2004. — 508 с.: ил.

5. Максимова В. Оцінка конкурентоспроможності промислових підприємств / І. Максимова // Маркетинг. — 1996. — № 3. — с. 33-39.

6. Румянцев А.А. Возможности инновационного развития в регионе / А.А. Румянцев // Экономист. — 2004. — с. 34-39.